

Tiešsaistes konference 2021. gada 12. novembris

Agrīns preventīvs atbalsts Latvijas bērnu attīstībai – atbildīga valsts politika.

International online conference November 12, 2021

Early intervention for child development –
challenging the public policy

Organizē:
Organiser:

Pārresoru koordinācijas centrs

Partneri:
Partners:

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Latvijas Bērnu
Labklājības Tīkls

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

Informatīvais
atbalsts:
Media support:

Rīgā, 2021. gada 12. novembrī

AICINĀJUMS RĪCĪBAI – CEĻA KARTE

Nemot vērā Eiropas Komisijas norādīto, ka “Agrīnas intervences pasākumi un profilakse ir būtiski rezultatīvākas un efektīvākas politikas veidošanā, jo publiskie izdevumi saistībā ar bērnu nabadzības un sociālās atstumtības seku novēršanu parasti ir lielāki nekā tie, kas vajadzīgi, lai veiktu intervences pasākumus agrīnā vecumā¹”, un lai Bērnu tiesību konvencijā noteiktās bērna tiesības uz dzīvību un pilnvērtīgu attīstību (6. pants) Latvijā nodrošinātu praktiski,

mēs,

Pārresoru koordinācijas centrs, Latvijas Bērnu labklājības tīkls, Latvijas Pašvaldību savienība un Bērnu klīniskā universitātes slimnīca,

kopā iestājamies par to, ka preventīvs atbalsts un agrīna intervence Latvijā, līdzīgi kā citās pasaules valstīs, kurām rūp savu bērnu izaugsme, ir pelnījusi būt kā patstāvīga sistēma līdzās bērnu veselības aprūpes, formālās un neformālās izglītības, tiesību aizsardzības, sociālās rehabilitācijas u.c. sistēmām,

un vienojamies par šādu rīcību:

I. Aicinām uz tūlītēju rīcību Latvijas Republikas Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju, tai uzsākot diskusiju par nepieciešamām izmaiņām tiesiskajā regulējumā, lai nodefinētu un valstī ieviestu vienotu agrīnā preventīvā atbalsta sistēmu bērniem, jo:

- tikai izstrādājot **atbilstošu tiesisko regulējumu**, arī Latvijas bērniem var tikt plānots un nodrošināts tāds nepieciešamo atbalsta pakalpojumu apjoms, kas pašreizējā institucionālajā sistēmā īsti nav piekritis un īstenojams vienas atsevišķas nozares politikas un esošo sistēmu ietvarā;
- agrīnā preventīvā atbalsta sistēma ir veidojama kā primāri ar sabiedrības veselību, agrīnu mātes un bērna veselības aprūpes, bērnu pirmskolas un sākumskolas

¹ KOMISIJAS IETEIKUMS (2013. gada 20. februāris) Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana (2013/112/ES); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0112&from=EN>;

izglītību saistīta starpnozāriska sistēma, kurā sociālo pakalpojumu nodrošināšanas jomai ir sekundāra nozīme;

- agrīnā preventīvā atbalsta pakalpojumu jomas unikalitāte ir saistīta ar jau agrīnā bērnībā **savlaicīgu attīstības problēmu identificēšanu ātrai proaktīvai rīcībai** bērna pieaugšanas ceļā, kas palīdz novērst problēmu rašanos, eskalāciju un smagās sekas, ar ko mēs saskaramies vēlāk;
- tikai attīstot agrīno preventīvā atbalsta sistēmu, mēs varēsim sasniegt **vērā ņemamus rezultātus negatīvu attīstības scenāriju pieauguma ierobežošanā** – pāridarījumu un vardarbības ģimenē un starp vienaudžiem izskaušanā, bērnu, kas pakļauti psihisko traucējumu veidošanās riskam, skaita samazināšanā, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaita samazināšanā, nepilngadīgo likumpārkāpēju skaita samazināšanā u.c.;
- tikai attīstot agrīnā preventīvā atbalsta sistēmu, **varam sekmēt pozitīvus rezultātus** – drošāku un par sevi pārliecinātāku jauno paaudzi, kuri spēj uzrādīt labākus sasniegumus skolā un pēc tam arī darba dzīvē;
- tiesiskā regulējuma nepieciešamību ir pierādījusi citu valstu pieredze un prakse.. Šādas sistēmas izveide un nostiprināšana augstākajos normatīvajos aktos nav tikai labklājības jeb visattīstītāko valstu tradīcija, šādas sistēmas ir nostiprinātas jau Bulgārijā, Ukrainā un citviet.

II. Kopīgi veidot partnerību ar Eiropas Agrīnās bērnu intervences asociāciju (EURLYAID) un uzsākt sadarbību agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas izveidē Latvijā:

- tādējādi nodrošinot koordinētas, uz efektivitāti, rezultativitāti un uz iesaistīto pušu daudzprofesionālu sadarbību vērstas agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas izveidi, kas balstās pasaulē labākajā citu valstu pieredzē un zināšanās. EURLYAID padoms un atbalsts mums ir svarīgs ne tikai tiesību aktu izstrādes procesā Latvijā, bet arī vienotas izpratnes veidošanā publiskā pārvaldē un sabiedrībā kopumā par agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas attīstīšanas vīziju, mērķiem un uzdevumiem.

III. Kopīgi Pārresoru koordinācijas centra vadībā izveidot darba grupu agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas attīstīšanas stratēģiskai vadībai, tostarp, lai:

- veidotu ārpus tiesiskā regulējuma izstrādes īstenojamo **darbu plānu**;
- nodrošinātu plānoto darbu neatliekamu uzsākšanu un koordināciju tādā veidā, lai **jaunie pakalpojumi būtu datos un pētījumos balstīti, pamatoti ar rezultātu efektivitātes mērījumiem, kā arī izrietētu no identificētajām problēmām un vajadzībām**;
- nodrošinātu **uz efektivitāti un rezultativitāti vērstu plašu iesaistīto pušu sadarbību**;
- attīstītu vienoti koordinētu atbalstošu agrīnā preventīvā atbalsta **profesionālo infrastruktūru** ar kopīgām vērtībām un atbildību, ar vienojošu pārliecību un pieeju bērnu labbūtībai.

IV. Kopīgi uzsākt neatliekamu darbu īstenošanu:

- turpināt adaptēt un ieviest preventīvā atbalsta un agrīnās intervences **programmas un pakalpojumus, pasaules praksē un pieredzē balstītus efektīvus** izstrādātos metodiskos instrumentus, prioritāri koncentrējoties uz tādām programmām un instrumentiem, kas paredzēti ģimenēm un bērniem agrīnās bērnības vecumposmā;

- apzinoties, ka profesionalitāte ir ne tikai individuāla kompetence, bet arī profesionālās grupas un tās organizatorisko struktūru ideoloģija, uzsākt **profesionālu speciālistu sagatavošanu darbam ar tām pierādījumos balstītām agrīnās intervences programmām**, kuras ir adaptētas/adaptējamas un pieejamas plašākai ieviešanai Latvijā, īpaši domājot par atbalstu bērniem ar attīstības grūtībām, t.sk., ar autiskā spektra traucējumiem vai citām līdzīgām grūtībām;
- apzinoties, ka katras sistēmas efektīvas darbības pamatā ir pakalpojumu kvalitātes uzraudzība un efektivitātes monitorings, uzsākt sagatavošanās darbus **vienotas agrīnā preventīvā atbalsta informācijas sistēmas izstrādei**, kas nodrošinātu ne tikai klientu plūsmas uzskaiti un attīstības risku izvērtēšanu nākotnē, bet arī palīdzētu sistematizēt pieejamos profesionāļu resursus un metodiskos instrumentus noteiktu attīstības grūtību novērtēšanai un novēršanai.

“Aicinājums rīcībai – ceļa karte” pieņemts foruma “Laimīgi bērni” ietvaros rīkotajā pirmajā starptautiskajā konferencē “**Agrīns preventīvas atbalsts Latvijas bērnu attīstībai – atbildīga valsts politika**” 2021. gada 12. novembrī, kurā tiešsaistē un sadarbības partneru un informatīvo atbalstītāju dažādās sociālās saziņas platformās piedalījās kopumā vairāk nekā 1200 klausītāju.

Pārresoru koordinācijas centra vadītājs **Pēteris Vilks**

Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **Gints Kaminskis**

Latvijas Bērnu labklājības tīkla vadītāja **Daiga Eiduka**

Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas valdes priekšsēdētājs **Valts Ābols**